

Η ΚΡΙΣΗ, Η ΟΙΚΟΔΟΜΗ ΚΑΙ Η ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ (Φεβουάριος 2009)

Συγγραφέας: ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΝΙΑΤΗΣ

Στο μέσο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, όταν όλες οι χώρες προσπαθούν να βρουν νέες δραστηριότητες για να κινητοποιήσουν τη ρευστότητα της οικονομίας τους και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, στην Ελλάδα αντὶ να κοιτάξουμε το φεγγάρι, κοιτάμε το δάχτυλο που μας το δείχνει.

Όταν η στροφή σε δραστηριότητες εξοικονόμησης ενέργειας αποτελεί την πρώτη προτεραιότητα, στην Ελλάδα των πιο σπάταλων κτιρίων, οι αρμόδιοι περί άλλων τυρβάζουν. Ενδεικτικά, στη Γαλλία, ο Πρόεδρος Νικολά Σαρκοζί, θα ενισχύσει γενναία την οικοδομική δραστηριότητα, με δεκάδες εκατομμύρια € και τελικό στόχο τη δημιουργία στο συγκεκριμένο κλάδο 150.000 θέσεων εργασίας. Πέρα από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας μειώνεται η ενεργειακή κατανάλωση των κτιρίων, με συνέπεια τη μείωση του κόστους που δαπανάται για πετρέλαιο για θέρμανση ή ψύξη. Στη Γερμανία, με τις κατάλληλες επενδύσεις οι απασχολούμενοι στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας θα είναι περισσότεροι απ' αυτούς της γερμανικής αυτοκινητοβιομηχανίας μέχρι το 2020, ενώ το 10% του εισοδήματος των πολιτών φοροαπαλλάσσεται για δέκα χρόνια για όσους επενδύσουν στη θερμομόνωση των κατοικιών τους.

Τα κτίρια στην Ελλάδα είναι τα πιο σπάταλα και ενεργοβόρα της Ευρώπης, ενώ οι δαπάνες κάθε χρόνο που εγγράφονται στον προϋπολογισμό για αγορά πετρελαίου θέρμανσης ξεπερνούν τα 500 εκατ. €. Το μέσο ελληνικό νοικοκυριό δαπανά τα διπλάσια περίπου χρήματα για θέρμανση από το αντίστοιχο της Δανίας και της Σουηδίας. Τα φτωχά νοικοκυριά δαπανούν ποσοστιαία σημαντικά υψηλότερα κονδύλια από ό,τι τα νοικοκυριά υψηλότερου εισοδήματος, για τον απλούστατο λόγο ότι συνήθως διαμένουν σε κατοικίες χαμηλότερης ποιότητας με ελάχιστες σύγχρονες συνθήκες θερμομόνωσης. Κατά συνέπεια, η μείωση των δαπανών των νοικοκυριών για θέρμανση και ψύξη συνιστά καθοριστική δράση και από πλευράς κοινωνικής δικαιοσύνης.

Σύμφωνα με την Greenpeace, στην Ελλάδα είναι ήδη εγκατεστημένα 3 εκατ. κλιματιστικά, ενώ κάθε χρόνο προστίθενται άλλα 400.000 νέα. Η εκτεταμένη χρήση

των κλιματιστικών κατά τους θερινούς μήνες προκαλεί τις γνωστές απαιτήσεις για ενέργεια αιχμής ή πρόκληση μπλακ άουτ. Για να εξυπηρετηθούν τα νέα κλιματιστικά απαιτείται η κατασκευή, κάθε χρόνο, ενός νέου σταθμού ηλεκτροπαραγωγής, ισχύος 400MW περίπου. Η κατασκευή ενός τέτοιου σταθμού κοστίζει 200-300 εκατ. €, δηλ. τα διπλάσια από όσο ξοδεύουν αθροιστικά οι καταναλωτές για την απόκτηση και εγκατάσταση των κλιματιστικών. Με άλλα λόγια, για κάθε ευρώ που ξοδεύεται για την αγορά κλιματιστικών, χρειάζονται δύο επιπλέον ευρώ για την κατασκευή νέων σταθμών ηλεκτροπαραγωγής που θα εξυπηρετήσουν αυτά τα κλιματιστικά και μόνο. Κατά συνέπεια, η ηλιακή ενέργεια που μπορεί να είναι διαθέσιμη κατά τις ώρες αιχμής της ζήτησης, μαζί με τα αντίστοιχα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας, μπορούν προφανώς να δώσουν τις πρέπουσες απαντήσεις.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η σωστή εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας 2009/91/EK για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων θα δημιουργήσει, στο σύνολο των κρατών-μελών, πάνω από 500.000 νέες θέσεις εργασίας στον κλάδο της οικοδομής. Για την Ελλάδα οι νέες θέσεις εργασίας θα φτάσουν τις 15.000 (δηλαδή, πολύ περισσότερες από το σύνολο των θέσεων εργασίας που θα δημιουργήσει το περίφημο ΕΣΠΑ 2007-2013 στο σύνολο της χώρας). Η υιοθέτηση της παραπάνω Οδηγίας έγινε μόλις πριν λίγους μήνες στη χώρα μας, με καθυστέρηση δύο ετών και μετά από επανειλημμένες καταθέσεις σχετικών επερωτήσεων από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ και από παραπομπές - καταδίκες στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Χαρακτηριστικό δείγμα πολιτικής σχιζοφρένειας, κοινωνικής ανοησίας, μακροπρόθεσμης οικονομικής σπατάλης και διοικητικής αναποτελεσματικότητας.

Στη σημερινή νεοδημοκρατική διακυβέρνηση:

Για ανεξήγητους λόγους, ο πολυπράγμων κ. Γ. Σουφλιάς, εκχώρησε το σύνολο της αρμοδιότητας και των ενεργειών για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης των κτιρίων αποκλειστικά στο Υπουργείο Ανάπτυξης, ενώ ουσιαστικά απαιτούνται τροποποιήσεις του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού, νέος βιοκλιματικός σχεδιασμός οικοδομών, ανακαινίσεις κτιρίων κ.ά. Διαπιστώνεται τεράστια καθυστέρηση στην έκδοση των σχετικών Υπουργικών Αποφάσεων και τη συγκρότηση του αντίστοιχου Σώματος Επιθεωρητών, καθώς και έλλειψη οποιασδήποτε πρόνοιας για να αποφευχθεί ο πιθανότατος εκφυλισμός του όλου ζητήματος στο γνωστό βαλκανικό αλισβερίσι ιδιοκτητών -επιθεωρητών- υπηρεσιών, όπως αυτό συμβαίνει π.χ. με τα διπλώματα οδήγησης (το δίπλωμα στο σπίτι). Το σύνολο της σχετικής συζήτησης στη χώρα μας έχει προς το παρόν επικεντρωθεί ΜΟΝΟ στο κόστος χορήγησης του σχετικού

ενεργειακού πιστοποιητικού των κτιρίων και συγκεκριμένα αν θα είναι 300€ (σύμφωνα με τις Ομοσπονδίες Ιδιοκτητών) ή 150-200€, όπως ισχυρίζεται το αρμόδιο Υπουργείο Ανάπτυξης. Πιστοποιητικό που σε άλλες χώρες ουσιαστικά υπάγεται στη χρηματοδοτική ενίσχυση του κράτους. Ενώ όλοι οι ηγέτες, από τον Μπαράκ Ομπάμα μέχρι την Άνγκελα Μέρκελ, συζητούν για την παρέμβαση του τραπεζικού τους συστήματος στο χώρο της οικοδομής για δράσεις ανάλογες με την παραπάνω, στην Ελλάδα, η συζήτηση για τα 28 δις € των τραπεζών ούτε καν άγγιξε το συγκεκριμένο θέμα. Το οικονομικό μας σύστημα θα μπορούσε να αντιμετωπίζει την ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων της χώρας, με τους ευνοϊκούς όρους που αντιμετωπίζει την αγορά πρώτης κατοικίας. Σημειώνω ότι για τον εκσυγχρονισμό μιας κατοικίας έκτασης 70-100 τ.μ., το σχετικό κόστος αναβάθμισης είναι λιγότερο από 15.000€. Η απόσβεση του ποσού αυτού είναι προφανές ότι μπορεί να γίνει σε μικρό χρονικό διάστημα. Σ' αυτή την κατεύθυνση θα βοηθήσουν μέτρα, όπως η κατά 30% φοροαπαλλαγή της συνολικής δαπάνης (εργασία και υλικά), η μείωση του ΦΠΑ από 19% σε 9% για δαπάνες ανακαίνισης, η άμεση και χωρίς καμία απολύτως γραφειοκρατία έκδοση της σχετικής οικοδομικής άδειας. Επιπλέον, σε συνεργασία με άλλες χώρες, μπορούμε να διεκδικήσουμε την επιδότηση του συνολικού «πρασινίσματος» των κτιρίων της χώρας μέσα από κοινοτικά κονδύλια και πρωτοβουλίες.

Ενδεικτικά, οι «πράσινες» εργασίες που μπορούν να δώσουν σημαντική ώθηση στην οικοδομή, περιλαμβάνουν αντικατάσταση καυστήρων, μονώσεις τοίχων, αλλαγές κουφωμάτων, τοποθέτηση ηλιακού θερμοσίφωνα κ.ά.

Στήριξη από το τραπεζικό σύστημα, κινητοποίηση του συνόλου του τεχνικού και κατασκευαστικού κόσμου της χώρας, ειδικά προγράμματα καταπολέμησης της ανεργίας από τον ΟΑΕΔ, με μετατροπή του επιδόματος ανεργίας σε επίδομα απασχόλησης, με ειδικές προβλέψεις για το χώρο της οικοδομής, συλλογική πολιτική στήριξη και προώθηση του ζητήματος με δημόσια ανάδειξη των θετικών επιπτώσεων του μέτρου, αποτελούν τα πρώτα στοιχειώδη βήματα.

Απόλυτα ενσυνείδητα δεν έχω γράψει ούτε μία φράση για τα τεράστια περιβαλλοντικά οφέλη που θα προκύψουν με την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας εξαιτίας της μείωσης των εκπομπών CO₂, την επίτευξη των εθνικών στόχων για το Πρωτόκολλο του Κιότο κ.ο.κ. Με δεδομένο ότι το 30-40% της ενεργειακής κατανάλωσης της χώρας γίνεται μόνο από τα κτίριά της, θεωρώ ότι οποιοσδήποτε άλλος αριθμός περιττεύει.

Εδώ και τώρα, το ζήτημα της εξοικονόμησης ενέργειας στα ελληνικά κτίρια πρέπει να αντιμετωπιστεί ως πρώτη προτεραιότητα οικονομικό θέμα που μπορεί να βοηθήσει αποφασιστικά στη ρευστότητα της αγοράς και τη μείωση των δαπανών του ελληνικού δημοσίου. Ιδιαίτερα στις σημερινές συνθήκες της διεθνούς κρίσης, αποτελεί οικονομική αυτοκτονία να μην προωθείται ένα μέτρο που αναμφισβήτητα στηρίζει την πραγματική οικονομία, εξασφαλίζει υψηλότατο ποσοστό εγχώριας προστιθέμενης αξίας σε πολλούς οικονομικούς κλάδους και ίσως να αποτελεί τη μοναδική διέξοδο για πραγματική μείωση της ανεργίας στον κορυφαίο για την απασχόληση τομέα των κατασκευών και της οικοδομής.

Αντί για το δάχτυλο που εμείς κοιτάμε, ας συνειδητοποιήσουμε, έστω για μια φορά, ότι όλος ο υπόλοιπος κόσμος κοιτά το φεγγάρι.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΠΑΡΟΝ», 1 Φεβρουαρίου 2009.